

УДК 791.9

ОСНОВНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ МАСОВОЇ КУЛЬТУРИ: ДОСЯГНЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ

Студ. Ю.А. Трейтяк, гр. БЕП 1-15

Наук. керівник доц. О.І. Хромова

Київський національний університет технологій та дизайну

З переходом людства від індустріальної до постіндустріальної ери значно поширився розвиток і вплив засобів масової комунікації, інформаційних технологій. Тим самим створювались нові можливості поширення культури в суспільстві, донесення її надбань до кожного індивіда. Тому феноменом другої половини ХХ ст. стало формування і поширення масової культури. У прямому розумінні – це культура, що знаходить попит у основній масі населення, не враховуючи приналежності індивіда до тієї чи іншої нації, держави.

Для нашої країни проблема поширення масової культури є досить актуальною. Особливо гострою ця проблема постала перед Україною після руйнації «залізної завіси», коли в нашу культуру проникли і стали популярними здобутки західної культури, почалося безконтрольне їх сприйняття, незалежно від їх якості та естетичної цінності. Ці фактори додали складності становленню національної української культури та пошуку справжності та унікальності саме нашого народу та нашої культури.

Треба зазначити, що масова культура має певні особливості, які дають змогу відокремити її від інших напрямків в культурі: надає культурним явищам однорідності, одноманітності, масовості; орієнтує поширювані нею духовні цінності на середній рівень масового споживача; ґрунтується на створенні ілюзій, примарних образів, міфів, які здатні знімати реальне психологічне напруження і компенсувати його світом вигаданих реалій та примар; не дає розвиватися національній культурі, перешкоджає збереженню історичних духовних і матеріальних цінностей; має комерційний характер. Масова культура надає продукцію, яка легко сприймається, дозволяє поринути у світ мрій та ілюзій, створює враження звернення до конкретного індивіда.

Разом з цим, масова культура має і низку переваг: вона оперує простою, відпрацьованою попередньою культурою технологією впливу; використовує дійсно просту мову (оскільки звернена до величезної аудиторії); найнеобхіднішою її рисою є розважальність (умова комерційного успіху); сюжет і стилістики можуть бути примітивними, але добре виробленими (чіткий сюжет з інтригою і перипетіями, гарна акторська гра), що й можна побачити в сучасному кіно. Однією з найважливіших рис масової культури є її глобалізм: для неї немає расових і національних перепон. Водночас, оскільки в культурі серйозний розвиток пішов шляхом авангардних пошуків (і мистецтво дедалі більше стає доступним лише тим, хто має специфічний хист художнього сприйняття), то частину традицій класики взяла на себе масова література, якій властиві життєподібність форми і тяжіння до зрозумілості, доступності.

Наразі масова культура міцно «засіла» в сучасному суспільстві і чекати її спонтанного зникнення, принаймні в найближчий історичний період, не доводиться. Нажаль, сьогодні більш очевидні негативні риси масової культури, ніж її досягнення. І зрозуміло, що якщо вона продовжить своє існування у вигляді, в якому вона зараз, то загальний культурний потенціал цивілізації не лише не зросте, але може понести і істотний збиток. Псевдо-цінності масової культури все ж дуже обтяжливі і навіть руйнівні для особи і суспільства. Вона спрямована на формування псевдо-громадянського суспільства, з елітою, що буде радо й легко керувати даним суспільством у своїх цілях, добрих чи корисливих – вже не має значення.

Тому необхідна ідейна трансформація масової культури через її наповнення більш піднесеними ідеями, соціально значущими сюжетами і естетично виробленими образами. Вирішальну роль в такій позитивній трансформації може і повинна зіграти світова духовна культура у всьому різноманітті своїх видів і форм. В Україні це означає стимулювання розвитку національної культури, часткове її об'єднання з масовою.